

Opera Națională București, Muzeul Național "George Enescu", Consulatul General al României la Salzburg vă prezintă "Enescu 70 pe înțelesul tuturor".

La 70 de ani de la trecerea în "veșnicie" a marelui nostru compozitor, dorim să aducem în atenția publicului meloman, lucrări din creația compozitorilor români, în special, George Enescu, în partea a doua a concertului.

Enescu 70 pe înțelesul tuturor | Opera Națională București

Interpreți:

Ștefan Ignat - Bariton

Virgil Profeanu - Tenor

Luminița Berariu — Pian

Irina Enache — Actriță

Cătălina Nichitin — Actriță

<https://operanb.ro/spectacol/enescu-70-pe-intelesul-tuturor/>

Ștefan Ignat — bariton

Prim-solist al Operei Naționale București, bariton cu repertoriu amplu (Verdi, Puccini, Bizet, Massenet) și un reper important în interpretarea rolului titular din Oedipe de George Enescu. În proiectele dedicate lui Enescu, îmbină forța scenică cu rigoarea muzicală și claritatea discursului artistic.

Detalii: <https://operanb.ro/artist/stefan-ignat/>

Virgil Profeanu — tenor

Tenor român cu apariții constante pe scene din țară și din străinătate, cunoscut pentru roluri de mare tensiune dramatică din romantism și verism (Don José, Manrico, Radames, Pinkerton, Calaf, Cavaradossi). În recital, construiește o relație directă cu publicul, prin linie vocală și intensitate scenică.

Detalii: <https://operanb.ro/artist/virgil-profeanu/>

Luminița Berariu — pian (maestru acompaniator)

Pianistă și maestru acompaniator al Operei Naționale București, specializată în lucru de finețe cu soliștii: stil, dicție, frazare și respirație muzicală. Prezență esențială în recitaluri și proiecte vocal-instrumentale, susține coerența și rafinamentul construcției muzicale.

Detalii: <https://operanb.ro/artist/luminita-berariu/>

Bd. Mihail Kogălniceanu 70-72, sect. 5, București, România
Telefon: +4021.314.69.80

WWW.OPERANB.RO

Irina Enache — actriță, producător, narator

Activă în zona artelor spectacolului, Irina Enache îmbină prezența scenică cu rigoarea de producție. În formatul concert–conferință, susține firul narativ și mediază întâlnirea dintre muzică și public, contribuind la claritate, ritm și coerență dramaturgică.

Cătălina Nichitin — actriță, asistent producție, narator

Actriță cu preocupări pentru proiecte contemporane și componentă educativă/narativă, aduce o prezență clară și precisă: dicție, ritm, control al textului și atenție la detaliu. În proiecte cu mediere către public, completează muzica printr-o livrare scenică limpede și vie.

1) George Enescu — „Doină” (versuri de Vasile Alecsandri)

— Virgil Profeanu — tenor | Luminița Berariu — pian

AUTOR: Versuri populare din colecția Vasile Alexandri

Unde-aud cucul cântând

Și mierlele şuierând

Nu mă știu om pe pământ!

Eu zic cucului să tacă,

El se suie sus pe cracă

Și tot cântă de mă seacă.

Iar mai jos pe-o rămurea

Cântă și o turturea,

Tristă ca inima mea.

Cukul zice de pornire,

Turturica de jelire

Ș-al meu suflet de pieire!

2) George Stephănescu — „Somnoroase păsărele” (versuri de Mihai Eminescu)

— Virgil Profeanu — tenor | Luminița Berariu — pian

Somnoroase păsărele

Pe la cuiburi se adună,

Se ascund în rămurele -

Noapte bună!

Doar izvoarele suspină,

Pe când codrul negru tace;

Dorm și florile-n grădină -

Dormi în pace!

Trece lebăda pe ape

Între trestii să se culce -

Fie-ți îngerii aproape,

Somnul dulce!

Peste-a nopții feerie

Se ridică mândra lună,

Totu-i vis și armonie -

Noapte bună!

3) Tudor Cavalier de Flondor — „Serenadă” („Somnoroase păsărele”)

— Ștefan Ignat — bariton | Luminița Berariu — pian

Somnoroase păsărele

Pe la cuiburi se adună,

Se ascund în rămurele -

Noapte bună!

Doar izvoarele suspină,

Pe când codrul negru tace;

Dorm și florile-n grădină -

Dormi în pace!

Trece lebăda pe ape

Între trestii să se culce -

Fie-ți îngerii aproape,

Somnul dulce!

Peste-a nopții feerie

Se ridică mândra lună,

Totu-i vis și armonie -

Noapte bună!

4) Alfred Alessandrescu — „Când perdeaua, dragii mele”

— Ștefan Ignat — bariton | Luminița Berariu — pian

Când perdeaua dragii mele
se ridică-încetișor,
Eu, în visurile mele
îi văd ochii plini de dor.

Stă ascunsă după glastră,
inimă-mi tresare-n piept,
Ochii cată din fereastră,
Dac-n poartă o aștept.

Dară, vai! totu-i părere,
Niciodată' nu m-a iubit,
Și doar de vântului adiere,
Perdeaua a tresărit.

5) Mihai Eminescu — „Departate sunt de tine”

— Irina Enache — actor

Departate sunt de tine și singur lângă foc
Petrec în minte viața-mi lipsită de noroc,
Optzeci de ani îmi pare în lume c'an trăit,
Că sunt bătrân ca iarna, că tu vei fi murit...
Aducerile-aminte pe suflet cad în picuri,
Redeșteptând în față-mi trecutele nimicuri ;
Cu degetele-i vântul lovește în ferești,
Se toarce 'n gându-mi firul duioaselor povești,
Ș'atuncea dinainte-mi prin ceață parcă treci,
Cu ochii mari în lacrimi, cu mâni subțiri și reci,
Cu brațele-amândouă de gâtul meu te-anini,
Și parc'ai vrea a'mi spune ceva, apoi suspini.
Eu strâng la piept averea-mi de-amor, de frumuseți,

În sărutări unim noi sermaneale vieți...
O ! glasul amintirii rămâne pururi mut,
Să uit pe veci norocul ce-o clipă l-am avut,
Să uit, cum dup'o clipă din brațele-mi te-ai smult...
Voi fi bătrân și singur, vei fi murit de mult !

6) Doru Popovici — „Dintre sute de catarge” (versuri de Mihai Eminescu)

— Virgil Profeanu — tenor | Luminița Berariu — pian

Dintre sute de catarge

Care lasă malurile,

Câte oare le vor sparge

Vânturile, valurile?

Dintre păsări călătoare

Ce străbat pământurile,

Câte-o să le-nece oare

Valurile, vânturile?

De-i goni fie norocul,

Fie idealurile,

Te urmează în tot locul

Vânturile, valurile.

Ne-nțeles rămâne gândul

Ce-ți străbate cânturile,

Zboară veșnic, îngânându-l

Valurile, vânturile.

7) Tiberiu Brediceanu — „Miorița (Pe-un picior de plai)” (versuri populare)

— Virgil Profeanu — tenor | Luminița Berariu — pian

MIORIȚA - versuri populare românești

Pe-un picior de plaiu,

Pe-o gură de raiu...

Pe-un picior de plaiu,

Pe-o gură de raiu,

Iată vin pe cale,

Și cobor în vale,

Trei turme din munți,

Din munții cărunți,

De trei zile-n rînd,

Tot cobor zbierînd...

De trei zile-n rînd,

Tot cobor zbierînd...

După frunză deasă,

Iarbă de mătăasă,

8) Mihai Eminescu — „Floare albastră”

— Cătălina Nichitin — actor

- Iar te-ai cufundat în stele
Și în nori și-n ceruri nalte?
De nu m-ai uita incalte,
Sufletul vieții mele.

În zadar râuri în soare
Grămădești-n a ta gândire
Și câmpiile asire
Și întunecata mare;;

Piramidele-nvechite
Urcă-n cer vârful lor mare -
Nu câtă în depărtare
Fericirea ta, iubite!.

- Hai în codrul cu verdeață,

Und-izvoare plâng în vale,
Stânca stă să se prăvale
În prăpastia măreață.

De mi-i da o sărutare,
Nime-n lume n-a s-o știe,
Căci va fi sub pălărie -
Ș-apoi cine treabă are!.

Când prin crengi s-a fi ivit
Luna-n noaptea cea de vară,
Mi-ți ținea de subsuoară,
Te-oi ținea de după gât.

Și sosind l-al porții prag,
Vom vorbi-n întunecime:
Grija noastră n-aib-o nime,
Cui ce-i pasă că-mi ești drag?.

9) Guilelm Șerban — „Pe lângă plopii fără soț” (versuri de Mihai Eminescu)

— Ștefan Ignat — bariton | Luminița Berariu — pian

Pe lângă plopii fără soț
Adesea am trecut;
Mă cunoșteau vecinii toți -
Tu nu m-ai cunoscut.

La geamul tău ce strălucea
Privii atât de des;
O lume toată-nțelegea -
Tu nu m-ai înțeles.

De câte ori am așteptat
O șoaptă de răspuns!
O zi din viață să-mi fi dat,
O zi mi-era de-ajuns;.

O oră să fi fost amici,
Să ne iubim cu dor,
S-ascult de glasul gurii mici
O oră, și să mor.

10) Vasile Popovici — „Dorință” (versuri de Mihai Eminescu)

— Ștefan Ignat — bariton | Luminița Berariu — pian

Vino-n codru la izvorul,
Care tremură pe prund,
Unde prispa cea de brazde
Crengi plecate o ascund.

Fruntea albă-n părul galben
Pe-al meu braț încet s-o culci,
Lăsând pradă gurii mele
Ale tale buze dulci...

Și în brațele-mi întinse
Să alergi, pe piept să-mi cazi,
Să-ți desprind din creștet vălul,
Să-l ridic de pe obraz...

Vom visa un vis ferice,
Îngâna-ne-vor c-un cânt
Singuratice izvoare,
Blânda batere de vânt;

Pe genunchii mei ședea-vei,
Vom fi singuri-singurei,
Iar în păr, înfiorate,
Or să-ți cadă flori de tei.

Adormind de armonia
Codrului bătut de gânduri,
Flori de tei deasupra noastră
Or să cadă rânduri-rânduri.

11) Aurel Eliade — „Revedere” (versuri de Mihai Eminescu)

— Ștefan Ignat — bariton | Luminița Berariu — pian

- Codrule, codruțule,

Ce mai faci, drăguțule,

Că de când nu ne-am văzut

Multă vreme au trecut

Și de când m-am depărtat,

Multă lume am umblat.

- Ia, eu fac ce fac de mult,

Iarna viscolu-l ascult,

Crengile-mi rupându-le,

Apele-astupându-le,

Troienind căările

Și gonind cântările;

Și mai fac ce fac de mult,

Vara doina mi-o ascult

Pe cărarea spre izvor

Ce le-am dat-o tuturor,

Umplându-și cofeile,

Mi-o cântă femeile.

- Codrule cu râuri line,

Vreme trece, vreme vine,

Tu din tânăr precum ești

Tot mereu întinerești.

- Ce mi-i vremea, când de veacuri

Stele-mi scânteie pe lacuri,

Că de-i vremea rea sau bună,

Vântu-mi bate, frunza-mi sună;

Și de-i vremea bună, rea,

Mie-mi curge Dunărea.

Numai omu-i schimbător,

Pe pământ rătăcitor,

Iar noi locului ne ținem,

Cum am fost așa rămânem:

Marea și cu râurile,

Lumea cu pustiiurile,

Luna și cu soarele,

Codrul cu izvoarele.

12) Gheorghe Dima — „De ce nu-mi vii” (versuri de Mihai Eminescu)

— Virgil Profeanu — tenor | Luminița Berariu — pian

Vezi, rândunelele se duc,

Se scutur frunzele de nuc,

S-așează bruma peste vii -

De ce nu-mi vii, de ce nu-mi vii?

În lumea asta sunt femei

Cu ochi ce izvorăsc scânteii...

Dar, oricât ele sunt de sus,

Ca tine nu-s, ca tine nu-s!

O, vino iar în al meu braț,

Să te privesc cu mult nesaț,

Să razim dulce capul meu

De sânul tău, de sânul tău!

Căci tu înseninezi mereu

Viața sufletului meu,

Mai mândră decât orice stea,

Iubita mea, iubita mea!

Ți-aduci aminte cum pe-atunci

Când ne primblam prin văi și lunci,

Te ridicam de subsuori

De-atâtea ori, de-atâtea ori?

Târzie toamnă e acum,

Se scutur frunzele pe drum,

Și lanurile sunt pustii...

De ce nu-mi vii, de ce nu-mi vii?

13) Intervenție narativă

Alături de colega mea, vom împrumuta în această seară vocile noastre lui George Enescu pentru a-l aduce mai aproape de dumneavoastră. Vă rugăm ca, pe tot parcursul desfășurării spectacolului să nu aplaudați pentru a păstra atmosfera pe care George Enescu a imaginat-o cu atâta grijă în creația sa. Liniștea dumneavoastră va ajuta la aducerea spiritului lui George Enescu în mijlocul nostru.

Narator: Considerăm că dimensiunea creatoare a muzicianului român trebuie reliefată, nu numai prin prisma opusurilor interpretate, cercetate, tipărite, cât mai ales prin personalitatea sa carismatică. Într-o societate atât de săracă în modele, modelul de viață George Enescu, care a început să fie promovat, trebuie adus în lumina reflectoarelor cu asiduitate, astfel încât, George Enescu să fie "pe înțelesul tuturor".

14) Pavană, Suita nr. 2 pentru Pian, op. 10 (Enescu, George)

— Luminița Berariu — pian

15) Intervenție narativă

Narator: George Enescu, în interviurile acordate, afirma: Cultura va trăi. Prea mare e patrimoniul ce l-au acumulat atâtea secole de trudă și de credință pentru a face dintr-o dată "tabula rasa" din tot ce am strâns și am asimilat. Impasuri a mai avut omenirea. Și le-a răzbit pe toate cu o vitalitate eroică. Nu îi va lipsi curajul nici de data aceasta. Trebuie să credem și vom învinge.

Aș vrea să pot contribui la îmblânzirea unora dintre semeni. Fac și eu cât pot. Cu vioara, cu bagheta, cu condeiul. Romantic și clasic, prin instinct, m-am străduit să împreunesc în toate lucrările mele o formă de echilibru care își are linia ei lăuntrică bine definită.

16) George Enescu — „Dar pentru Anne”

— Virgil Profeanu — tenor | Luminița Berariu — pian

De Anul Nou, în dar, ce vi se-nchină?

E inima-mi, de-o nouă rană grea.

Silit sunt; căci Legea-i una, divină,

Și-un paradox trăiesc prin voia sa:

Căci Inima-i averea mea cea grea;

Nimic din rest nu e-al meu adăpost;

Și trebuie să dau ce am mai de preț, se vrea,

De vreau bogat să fiu cu orice cost.

17) Narator: Muzica oglindește toate misterioasele ondulații ale sufletului, fără putință de prefăcătorie. Să cânti la un instrument, chiar și perfect, este excelent. Să imaginezi, să crezi, să dai viață fantomelor tale, este și mai bine, și mai rar.

Perfecțiunea care îi pasionează atât de mult pe oameni, nu mă interesează. Ceea ce vibrează în artă este să vibrezi tu însuși și să îi faci și pe alții să vibreze.

Unui compozitor tânăr care ar veni să îmi ceară un sfat, i-aș spune: ”Fii dumneata însuși. Nu trăi cu teama că vecinul îți este superior. Dacă ai ceva de spus, spune așa cum poți, și va fi bine. Dacă n-ai nimic de spus, atunci taci, nici asta nu va fi rău. Tinerei generații îi recomand muncă, cinste și altruism și, aș mai adăuga, și modestie, cât mai multă modestie. Valorile adevărate nu pot fi împiedicate de a ieși la iveală.

18) George Enescu — „Mă faci să pier în dor...”

— Virgil Profeanu — tenor | Luminița Berariu — pian

Mă lași să lîncezesc, deși n-am nicio vină,

Nu-mi mai trimiți un rând, nici nu mai vrei să știi;
Dar altă Doamnă-n veci nu voi mai iubi,
Mai bine mor decât s-aleg altă lumină.

Nu spun că dragostea-ți de tot e-uitată,
Ci plâng amarul dor ce-l dobândesc,
Și-umil, de-aici, departe, te-mploresc
Ca, fiind departe, să nu-mi fii vreodat' supărată.

19) Narator: Nu căuta un limbaj nou, ci întrebuințează-l pe al dumitale, adică acela care îți dă posibilitatea de a exprima, exact ceea ce ai de spus. Originalitatea se obține numai atunci când nu o cauți. În muzică nu sunt legi prescrise pentru exprimarea simțămintelor.

Eu când iubesc ceva, se gravează aici...pentru totdeauna. Vreau să spun pentru toată viața, aci...în inimă. Simplitatea în viață este adevărata libertate.

20) George Enescu — „Darul Trandafirului”

— Virgil Profeanu — tenor | Luminița Berariu — pian

Darul Trandafirului

după Clément Marot (1496 - 1544)

Frumosul Trandafir, lui Venus dedicat,
Aduce ochiului un har neașteptat.
De-aceea, Doamnă, azi vă voi istorisi

De ce unii sunt roșii, precum veți auzi.

Venus, pe-Adonis, într-o zi îl tot urma
Prin crânguri unde spinii ascuțiți o pândeau.
Desculță, cu-ale sale brațe goale sta,
Și-un ghimpe-ascuns adânc a-nțepat-o cu vlagă.

Atunci toți trandafirii albi erau pe lume,
Dar sângele-i divin le-a dat un roșu nume.

Și din poveste-acum un dar am scos,
Căci chipul vostru, dulce și senin,
Seamănă, Doamnă, cu un trandafir frumos,
Proaspăt și roșu, ca un foc divin.

21) Narator: Arta trebuie să mângâie, să unească; dacă ating acest țel sunt mulțumit în îndeplinirea misiunii ce mi-am luat-o. Trebuie să mărturisesc că niciodată nu am socotit interpretarea satisfăcătoare pentru elanurile mele artistice. Acolo, mă dedublez. În compoziție, însă, sunt singur, autentic; acolo mă simt cu adevărat stăpân absolut pe un domeniu propriu.

22) George Enescu — Monolog „Où je suis”, opera „Oedipe”

— Ștefan Ignat — bariton | Luminița Berariu — pian

OEDIP

Unde sunt?... Corbul croncăne...

Jalnică răscruce a vieții mele...

Trei cărări...

Pe care dintre ele voi scăpa de destinul meu?... Am străbătut fericita Mégaridă, Haliartos, Thisbé cu porumbei de zăpadă; am băut apa de aur din izvoarele Hippocrenei, cu Muzele-am călcat iarba senină a arenei... Dar în zadar am vrut să-mi fac o inimă voioasă: privirea nu-mi mai vede decât ura zeilor, cea nemiloasă!

De ce?

De ce? Ce-am făcut, oare? Am pedepsit cu exilul gândul unei nelegiuiri:

și mi le trimit pe Erinii, înarmate cu șerpi și biciuiri!...

Aceasta e dreptatea voastră, o, zei desăvârșiți?

Corint! Corint! Aburi ai patriei mele! Priviri dragi! Glasuri fidele!

Întreceri de nave pe cele două mări albastre!

Dansuri de amor alese de Afrodita, pentru vrerile noastre!... De ce trebuie ca spiritul meu rănit, zărind viitorul, să vadă și ce-a fosit?

Să mă-ntorc pe urmele mele?... Da, să mă-ntorc!

De trei nopți, visele mele nu mai au pângăriri:

sufletul meu, ca și ele, redevine pur, plin de sfințiri. Da! Mă pot întoarce...

Dar dacă ar fi o cursă a Zeului?...

Pentru crimă, dacă mi-ar lua spaima de crimă?

Ah! De ce nu m-au ucis când m-am născut? Ah! De ce nu m-au aruncat în hău, pradă fiarelor și corbilor, de la-nceput? Inima mea n-ar fi un lucru ce suferă-n chin, iar carnea mi-ar putrezi, liniștită, pe osul meu străin!

Blestemați să fie zeii ce-n ceruri ațipesc!

Blestemată noaptea ce doarme și ziua ce se trezește! Și blestemat Destinul ce de soare mă lipește!

23) Narator: Oare cu ce a greșit Oedipe că s-a născut în familia Labdacizilor, o familie regală unde tatăl său făcuse o pasiune pentru Chisibe, un băiat, și cu care zeii nu au fost de acord.

De trei ori i-a apărut Apolo în vis lui Laios, să-i reamintească faptul că nu avea voie să facă copii, pentru că prin nașterea lor, urmau să comită orori și atrocități care vor uimi lumea.

Problema destinului prezintă în mitul lui Oedipe, și pe care Sofocle a preluat-o în tragedia antică, "Oedipe rege", a fost de-a lungul veacurilor un izvor nesecat de inspirație, atât în literatură și arte plastice, cât și în muzică. Dacă în Antichitate, Oedipe era răpus de destin, acum devine, în cele din urmă, prin modificările aduse, un învingător și demn în fața propriilor forțe. Destinul (fatalitatea) este motorul care stă la baza piesei, Oedipe fiind un personaj orgolios și violent, ce este răpus în cele din urmă de propria-i nenorocire. Soarta, așa cum era ea percepută în Antichitate, era mai presus de toți muritorii, aceștia fiind supuși unor legi dinainte stabilite, omul fiind o jucărie în mâinile destinului.

De la Sofocle, personajul a păstrat violența care îl împinge la crimă fără voie; dar subiectul libretului se va despărți de tragedia antică și eroului îi vor fi atribuite trăsături morale, necunoscute mentalității omului grec, pentru care ideea de sancționare divină a celui care încalcă sacralitatea relațiilor de familie, era justificată și exemplară. În urma cumplitelor întâmplări arătate, concluzia cathartică o împlinește într-un final...în pacea certitudinilor, sfidarea tânărului Oedipe: "Omul este mai puternic decât destinul", dar numai dacă "conștiința sa e liberă". Acest final și l-a dorit George Enescu, mai clar și mai optimist decât cel destul de enigmatic al lui Sofocle, după cum George Enescu însuși spunea.

Oedipe-ul trebuie înțeles prin elementele caracteristice poporului nostru folosite de compozitor: doine, balade, bocete, dansuri populare, cântece la diverse instrumente (fluier) și pe care le vom prezenta, pe rând, în momentele următoare, și nu prin complexitatea partiturii muzicale.

George Enescu considera că, izvoarele folclorice au făcut posibilă abordarea pe o scară largă a conceptului armonic modal.

Începută în Elveția, capodopera "Oedipe" este terminată la Tescani, după mai bine de 25 de ani, de căutări și frământări, iar la final G. Enescu afirma: "Mă contopeam uneori cu eroul meu...ceea ce a alimentat fantezia creatoare în unele momente ale operei".

Trebuie să înțelegem necesitatea susținerii nevoilor culturale românești, exprimate prin diverse forme și aspecte, deci în ceea ce ne interesează în mod direct, muzica.

GENEZA:

G. Enescu spunea: "Când am început mi-am propus trei reguli de conduită:

- Prima. Fără patos, fără reluări, fără discursuri inutile, acțiunea să se lege rapid.
- Secondo: publicul nu trebuie să se plictisească.
- Terzio: ascultătorul trebuie să înțeleagă textul.

Convingerea mea este că nu se merge la operă numai pentru a asculta muzică. O acțiune lirică, trebuie să aibă o acțiune și un text inteligibil.”

Povestea lui Oedipe, este desigur cea mai încâlcită, fantastică și zguduitoare, având începutul ei în patul lui Laios și al Iocastei, regele și regina Tebei. Acesta este atenționat, de trei ori în vis, de Apollo că nu trebuia să aibă copii, prin nașterea lor aceștia urmând să comită orori și atrocități, fiind sortiți celor mai crunte și oribile păcate. Neluând în serios aceste prevestiri, aceștia aduc pe lume un prunc destinat unor situații și trăiri, care aveau să îngrozească lumea și zeii prin voință și nesupunerea la ceea ce i-a fost ursit.

Tiresias aduce spre cunoaștere ursita lui Oedipe, chiar la nașterea lui. El va fi ucigașul tatălui său și pentru a înmulți sămânța ucigașă, el fii-va soț mamei sale, fiicelor sale frate și tată fraților săi.

La naștere este abandonat printre stânci, urmând a fi mâncat de corbi, lucru care nu s-a întâmplat, copilul fiind găsit de un păstor care îl duce la Corint, regele Polipos și regina Meropa, crescându-l ca pe propriul copil. Ajuns la tinerețe, Oedipe află de blestem și părăsește Corintul, voind să ajungă cât mai departe de locul unde se aflau părinții lui, acesta neștiind că este un copil adoptat. Victimă a destinului își începe în acest moment cruda existență fără a putea face ceva până când ororile blestemului nu se vor împlini. La răscrucea unui drum, lovit de biciul unui bătrân având doi însoțitori, supărat, îi omoară, iar Laios, căci el era, cade lovit de blestem și se înfăptuiește astfel prima prezicere: paricidul.

Își continuă drumul și ajunge la porțile Tebei, unde un Sfinx cu chip de femeie, trup de leu și cu aripi de pasăre, îl pune la încercare și îi cere să răspundă unei întrebări, și anume ”Ce animal este acela ce umblă dimineața în patru picioare, la prânz în două, iar seara în trei?” sau așa cum este regăsită întrebarea în operă: ”Cine este mai puternic decât destinul?”. Omul.

Prin răspunsul corect, Oedipe omoară Sfinxul și devine rege al Tebei. O dată cu aceasta, devine soțul frumoasei Iocasta, cu care va avea patru copii. Polinice, Eteocle, Izmene și Antigona. Altă prezicere a blestemului, incestul, deoarece Iocasta era mama sa de sânge.

După mai mulți ani, este recunoscut de Tiresias, bătrânul oracol și îi este adus la cunoștință că blestemul a fost înlăptuit. La aflarea adevărului, Oedipe își scoate ochii spre a înfrunta destinul, iar locasta se omoară.

Pleacă în pribegie alături de Antigona, iar după mulți ani, ajunge la Atena, unde îl întâlnește pe Tezeu, care îi dă binecuvântarea și izbăvința. Purificat, trece în rândul celor dreți.

MELOSUL POPULAR

În substratul său, arta lăutărească este purtătoarea expresiei de nobilă tradiție și autenticitate cu care se identifică folclorul însuși.

În opera "Oedipe" se întâlnește în formă stilizată astfel: dansul românesc la nașterea personajului principal.

24) George Enescu — Dans popular, opera „Oedipe”

— Luminița Berariu — pian

25) George Enescu — Bocetul paznicului „De l’aurore”, opera „Oedipe”

— Ștefan Ignat — bariton | Luminița Berariu — pian

VEGHETORUL

De la auroră la auroră, veghez, veghez:
dormiți, tebani, dormiți: Sfinxul doarme.

(cu glas scăzut, dar bine articulat)

Și-a destins gheara de aramă și și-a strâns aripa;
noaptea îi întunecă fruntea mai presus de om, cu tenebre noi.
Privirea-i închisă, pe care umbra o devorează, mai întreabă încă;
iar curând, trezirea ei, la razele soarelui,
va răspunde prin moarte.

De la auroră la auroră, veghez, veghez;
dormiți, tebani, dormiți: Sfinxul doarme.

26) Narator: Menționez aici că dansul păstorilor și, totodată, lait-motiv din operă, a fost și primul fragment audiat de public. Bocetul este prezent ca un vechi cântec românesc, cu caracter funebru, neritual și nu are o structură fixă. Acesta își are rădăcinile în funcție de regiune și este în mare parte, personal, diferit de la om la om, o improvizație de durere. La porțile Tebei, Oedipe își cântă jalea celor întâmplare o dată cu plecarea din Corint.

27) George Enescu — Bocetul lui Oedipe „Il est un breuvage”, opera „Oedipe”

— Ștefan Ignat — bariton | Luminița Berariu — pian

VOCEA LUI OEDIP (din depărtare)

«Este o licoare cu dublă savoare,

Sălcie în gâtlej și suavă în inimă...

Ferice de cel ce moare în ziua-n care s-a născut;

De trei ori fericite de cel ce moare-nainte să se fi născut... »

STRAJA

Cine-i omul acesta trimis la moarte?

OEDIP (mai aproape)

«Cine bea din licoarea cu dublă savoare

Suferă-o clipă, apoi își uită durerea...

Ferice de cel ce moare în ziua-n care s-a născut;

De trei ori fericite de cel ce moare-nainte să se fi născut...»

28) Narator: Ajuns la porțile Tebei, Oedipe îl înfruntă pe Sfinx, iar, referindu-se la acesta, George Enescu afirma: "L-am zugrăvit așa cum mi-l imaginam, ca o panteră implacabilă care se luptă pe moarte și viață cu adversarul său."

29) George Enescu — Aria Sfinxului „Je t’attendais”, opera „Oedipe”

— Ștefan Ignat — bariton | Luminița Berariu — pian

OEDIP

Vorbește. Întreabă. Oedip îți știe taina.

SFINXUL

Sunt Fiica Sortii, palida-ți Soartă.

Cunoști tu Soarta, Oedip, cunoști Soarta?

Fiara și pulberea, și astrul pe cerul senin sunt mânați de mâna ei; zeii, chiar și zeii, se-nlanțuie Sortii.

Ea va sfărâma lira lui Phoebus. Va sfărâma săgețile lui Artemis.

Va sfărâma caduceul lui Hermes, lancea Atenei.

Deja, pentru-a-mplini visul ce-l poartă,

Ouranos și Chronos s-au prăbușit din stele; și-n curând, pălind sub îmbrățișarea fatală, la rândul său, marele Zeus se va prăbuși în noapte.

(cu o voce albă)

Și acum, răspunde, Oedip, de îndrăznești: în imensul univers, mărunț prin Soartă, răspunde, numește pe cineva sau numește ceva

care să fie mai presus de Soartă!

OEDIP *(cu voce plină)* Omul! Omul!

Omul e mai presus de Soartă!

SFINXUL *(cu o ironie teribilă)*

Omul e mai presus de Soartă?

(Este cuprinsă de convulsiile agoniei) (râzând)

Ah! Ah! Ah!

Ah! Ah! Ah! Ah!

(suspînând)

Omul mai presus de Soartă? *(râzând)*

Ah! Ah! Ah!

(suspînând)

Ah! Ah! Ah! Ah! Ah! Ah! Ah!

(cu o voce alterată, ce slăbește treptat)

Privește, mor, copilul meu, spre-a ta ocară sau glorie.

(râzând)

Ah! Ah! Ah!

(suspînând)

Ah! Ah! Ah!

(dintr-o dată cu o voce puternică, albă și metalică)

Viitorul îți va spune, de Sfinxul, murind,

(tremurând)

își plânge înfrângerea, sau de râde-nvingând!

30) Narator: După îndelungi căutări, Oedipe află adevărul și își înțepă ochii. Am ajuns în punctul în care putem spune că – voința este elementul psihologic la Sofocle, cu referire directă la înțeparea ochilor la aflarea adevărului. Drept urmare, eroul trebuie să trăiască în durere, spre a-și aștepta izbăvirea, toate acestea fiind, numai o răzbunare a orgoliului și violenței de altădată.

31) George Enescu — Monolog Oedipe „Voyez, Thébains, voyez”, opera „Oedipe”

— Ștefan Ignat — bariton | Luminița Berariu — pian

[RO] Priviți, Tebani, priviți!

Sunt ochii mei ce curg pe-obraji acum!

Ei nu-mi vor mai vedea nici crimele, nici al meu drum!

Am mulțumit maicii mele pentru pruncii ce mi i-a dat...

O, beznă!... Singurătate!...

Unde să merg? Cum să mai pot răbda?

Vă dați în lături de groază, Tebani!

Niciunul nu-ndrăznește să se apropie de acest condamnat, de-acest proscris, tată al fraților săi, soț al mamei sale, ucigaș al tatălui său!

Priviți! Eu sunt Oedip! Oedip, ucigașul Sfinxului, Oedip, salvatorul Cetății!

O zi mi-a fost mărirea: o zi mi-e prăbușirea!

O, Kithairon, de ce m-ai primit?

Eram vinovat chiar înainte de-a fi trăit!

Și tu, drum trist, pădure-nșelătoare, vale crudă,

tot sângele din inima mea, de ce nu l-ați băut,

în loc să fiți adăpați de sângele părintesc?

Și voi, sălașuri ale lui Laios, chipuri străbune,

(cu o voce sugrumată)

cuverturi de purpură ale patului incestuos!

(ca-ntr-o criză de nebunie)

Ah! ascundeți-mă, Tebani, luați-mă din ochii voștri!

Orbiți și voi! Stingeți soarele!

Acest om al rușinii, asemenea lui Erebus,

să se rostogolească și pentru voi, ca și pentru el, în noaptea fără de apus!

32) Narator: Ajuns la Teba, Oedipe îl întâlnește pe Tezeu, care îi dă izbăvința. Tezeu, în operă, este regele Atenei, fiind un model de cinste, clarviziune și onoare, înțelept și curajos, cel ce a răpus minotaurul. Legenda spune că a omorât toți tâlharii din zona târgurilor, situate în Attica, și a unificat cetatea, aducând democrația și legalitatea.

33) George Enescu — Aria lui Tezeu „Déesses qui veillez”

— Virgil Profeanu — tenor | Luminița Berariu — pian

RO (Thésée)

Zeite ce vegheați

Adânc în codrii sacri!

Voi fost-ați, cândva, Eriniile fioroase,

Cu chipuri sângerânde și gheare ucigașe.

Acum, v-ați preschimbat în blânde Eumenide,

Și prin voi, în loc de-o răzbunare ce ucide,

Dreptatea și Pacea domnesc azi în Cetate.

34) Narator: În expunerea finală, adresată lui Tezeu, Oedipe își arată nevinovăția și că a învins destinul: „Sunt nevinovat. Voința mea n-a fost nicicând în crimele mele. Am învins destinul.”

La data de 27 aprilie 1931, la Tescani, George Enescu a terminat opera „Oedipe”, operă dedicată viitoarei sale soții, prințesa Cantacuzino:

35) George Enescu — Aria „Adieu, douce Antigone”, opera „Oedipe”

— Ștefan Ignat — bariton | Luminița Berariu — pian

OEDIP (către Antigona)

Adio, dulce Antigona, adio; ceasul a sosit.

Drumul nostru-alături, aici s-a isprăvit:

Oricât de pură ești, tu ești păcatul meu;

Și-ntâi să mor pentru tine, 'nainte să mor eu.

Adio, tu, cea pură, ne-nfrică,

Tu, singura ce mi-ai rămas fidelă;

Te las luminii vieții trecătoare,

Iar eu mă duc la ziua cea eternă...

Adio, adio... Atenieni, vegheați asupra ei.

(Doi Bătrâni o susțin pe Antigona) (către Tezeu)

Și-acum, Tezeu, urmează-mă în umbra deasă

Ce va sfinți poteca fără de-ntoarcere.

Ochii-mi se deschid spre-o zare mai aleasă;

Cel ce-a fost condus, conduce cu putere.

(Începe să meargă, foarte lent, urmat de Tezeu, prin decorul ce se schimbă treptat.)

Vino cu mine printre flori și mușchi, pe-a mea cărare;

Vino cu mine printre glas de limpezi izvoare;

Voi merge calm spre ultima mea zare,

Și voi muri scăldat în soare.

36) Narator: La finalizarea lucrării, George Enescu afirma: Nu mi se cuvine mie să declar dacă "Oedipe,, este sau nu cea mai desăvârșită dintre lucrările mele. Tot ce pot spune este că, dintre toate, îmi este cea mai dragă. În primul rând pentru că m-a costat luni de muncă. Și ani de neliniște. Apoi, pentru că am pus în ea tot ce simțeam, ce gândeam, în așa fel încât mă contopeam uneori cu eroul meu. Nimeni nu m-ar crede dacă aș spune în ce stare de exaltare eram gândindu-mă la "Oedipe" și compunând, notă cu notă această operă imensă.

